

Innst. S. nr. 243.

(1998-99)

Innstilling fra næringskomiteen om jordbruksoppgjøret 1999 - endringer i statsbudsjettet for 1999 m.m.

St.prp. nr. 75 (1998-99).

Til Stortinget.

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning og bakgrunn for jordbruksoppgjøret

Regjeringen legger i proposisjonen fram forslag om endrede bevilgninger over statsbudsjettet for 1999, og andre vedtak for oppfølging, på bakgrunn av jordbruksoppgjøret i 1999.

I forhandlingsmøte 15. mai kom Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag fram til enighet med staten om jordbruksavtale for avtaleperioden 1998-2000, 2. avtaleår. Den inngåtte avtalen innebærer at avtaleprisene økes med 330 mill. kroner. Bevilgninger over kap. 1150 økes med 540 mill. kroner. Kraftfôrkostnadene reduseres med 80 mill. kroner, herav utgjør 67 mill. kroner reduksjon i avgifter på jordbruksavtalens kap. 4150. Avtalepartene har videre lagt til grunn at Regjeringen vil fremme forslag om å øke miljøavgiftene på plantevernmidler med 15 mill. kroner i 2000. Sammen med Regjeringens forslag i Revidert nasjonalbudsjett om å fjerne miljøavgiftene på kunstgjødsel, vil dette gi en netto reduksjon i kostnadene på 150 mill. kroner. Samlet utgjør dette en økning i jordbrukets inntektsmuligheter på 1 100 mill. kroner. I tillegg er partene enige om å utbetale 40 mill. kroner av frie midler på avtalen i 1999. Avtalen har en god distriktsprofil.

For forbrukerne vil prisutslaget av avtalen bli liten. Økningen i målprisene tilsvarer en økning i konsumprisindeksen på knapt 0,1 pst., og en økning i matvareprisindeksen på om lag 1 pst.

Årets jordbruksforhandlinger må ses i lys av det pågående arbeid med stortingsmeldingen om landbrukspolitikken som er bebudet i løpet av 1999.

De overordnede retningslinjene for landbrukspolitikken ble i hovedsak fastlagt gjennom Stortingets behandling av St.prp. nr. 8 (1992-1993). Departementet har tatt utgangspunkt i at det er fortsatt bred politisk

enighet om at landbrukspolitikken må gi grunnlag for et aktivt jordbruk i alle deler av landet og derved bidra til å oppfylle overordnede målsettinger knyttet til bosetting, miljø og beredskap. Sammen med Norges topografiske og klimatiske forhold gjør dette et høyt støttenivå nødvendig. Landbruket og landbrukspolitikken påvirkes av indre og ytre beskrankninger. WTO-avtalen på landbruksområdet setter betingelser for den interne landbrukspolitikken både på kort og lang sikt.

1.2 Utviklingen i primærproduksjonen

Arealutviklingen

Det fremgår av proposisjonen at det registrerte arealet har økt med ca. 9 pst. siden 1985. Østlandet har hatt den laveste arealøkningen. De siste årene har Agder/Rogaland og Nord-Norge hatt den største relative økningen i arealet.

Bruksutviklingen

Det totale antall bruk i drift i landet har gått ned i hele perioden fra 1990 til 1998. Gjennomsnittsarealet pr. bruk var på 135 dekar i 1998. Det økte med 4 dekar både i 1997 og 1998. Andelen leiejord har økt i hele etterkrigstiden og var 21 pst. i 1998.

Utviklingen i distriktene

Den relative fordelingen av bruk mellom landsdelene er tilnærmet lik i perioden 1985-98. Produksjonsfordelingen mellom landsdelene har også vært relativt stabil i perioden 1985-98. Tallene i proposisjonen viser at Nord-Norge har økt sin andel av totalproduksjonen for de fleste produksjoner, mens de har hatt den største nedgangen i antall bruk i drift. Dette viser at strukturendringen i retning av større bruk har gått raskest i Nord-Norge.

BU-midlene

Bygdeutviklingsmidlene (BU-midlene) skal bidra til å fremme lønnsom næringsutvikling på bygdene innen og i tilknytning til landbruket. For 1998 ble fylkene tildelt til sammen 330,4 mill. kroner til utviklingstiltak og 180 mill. kroner til investeringer i tradisjonelt jord- og hagebruk.

Evalueringen av BU-ordningen viser positive resultater. Satsingen på ny næringsutvikling har bidratt til en bedre utnytting av gårdens samlede ressurser og til å styrke inntektsgrunnlaget på bruket. Evalueringen viser også at BU-midlene brukes i samsvar med forskrifter og retningslinjer. Samtidig viser undersøkelsen behov for bedre oppfølging av prosjektene etter finansiering.

Utviklingen i sysselsettingen i jordbruket

I 1997 sto jordbruket for 1,1 pst. av BNP, mens det sto for 2,8 pst. i 1980. Jordbruket sto for 5,1 pst. av samlet sysselsetting i 1997 målt som utførte timeverk. I 1985 var andelen 7,9 pst. Jordbrukets betydning er klart større for sysselsettingen enn for BNP.

Likestilling og rekruttering

For å sikre god rekruttering til næringen må landbruket være attraktivt, slik at ungdom av begge kjønn velger landbruket som levevei. Befolknings- og bosettingsutviklingen virker inn på framtidens rekruttering til næringen. Rekrutteringen til landbruket er spesiell ved at eiendomsoverdragelse reguleres innenfor familien gjennom odelsloven. De fleste gårder overtas av personer som har odelsrett.

Miljø

I proposisjonen beskrives ulike utviklingstrekk når det gjelder miljøaspektet ved norsk landbruk, herunder kulturlandskap, erosjon og bruk av plantevernmidler. Det pekes også på ulike miljøtiltak som er iverksatt.

Økologisk landbruk

Det ble i jordbruksoppgjøret i 1997 bestemt at det skulle utarbeides et system for markedskartlegging og markedsobservasjon av økologiske produkter.

Det har vært en relativt stor økning i antallet bruk med økologisk drift eller under omlegging de siste årene. Økologiske arealer og arealer under omlegging viser også en sterk økning.

Det er ifølge proposisjonen store problemer med å få solgt den økende mengde økologiske produkter. Spesielt vanskelig synes det å være å få solgt økologisk produsert kjøtt.

Produksjons- og markedsutvikling

Meierileveransen av kumelk er redusert fra 1 837 mill. liter i 1990 til 1 672 mill. liter i 1998, eller ca. 9 pst. Innenlandsk salg av meieriprodukter er også redusert.

Eggsektoren har lenge vært preget av overproduksjon og overkapasitet. Markedsoverskuddet er redusert

fra 5-6 pst. tidlig på 90-tallet til i overkant av 2 pst. i 1996 og 1997.

Det er registrert en klar økning både i forbruk og produksjon av kjøtt de siste årene.

Arealet av grønnsaker til salgsproduksjon har over flere år vært forholdsvis stabilt. Fruktarealet viser imidlertid en nedgang på 10 pst. fra 1989 til 1998. Utviklingen av potetareal i drift viser en nedadgående trend.

Kostnadsutviklingen

Kraftförcostnader og rentekostnadene er betydelig redusert fra 1990 til 1995 og er hovedårsaken til at de totale kostnadene i jordbruket er redusert med vel 10 pst. i denne perioden. Fra 1997 til 1998 økte kostnadene med 1,5 pst.

Inntektsutviklingen

Landbruksbefolkningen skiller seg ikke vesentlig fra andre grupper når det gjelder de samlede inntektene i husholdningen. Nettoinntekten for brukerfamilien var i 1997 kr 347 500. Undersøkelser viser at gårdbrukere som ikke hadde inntekter utenfor bruket i 1994 hadde en gjennomsnittlig arbeidsinntekt på kr 155 000, mens gårdbrukere med hovedyrket utenfor bruket hadde en tilsvarende inntekt på kr 238 000.

Overføringene til jordbruket

Netto overføringer i faste kroner var høyest i første halvdel av 1980-årene og er redusert etter dette. Støttenivået til jordbruket i Norge er høyt i internasjonal sammenheng. OECDs tall viser at jordbruksstøtten i Norge utgjør 71 pst. av produksjonsverdien for 1997, sammenlignet med en verdsetting til verdensmarkedspris. Norge har sammen med Sveits, Japan og Island den mest omfattende jordbruksstøtten blant OECD-landene.

1.3 Utviklingen i foredlings- og distribusjonsledd

Foredling og distribusjon av jordbruksvarer ligger i hovedsak utenfor jordbruksavtalens virkeområde. Markedsordninger og handelspolitiske rammebetingelser har imidlertid stor betydning for næringsmiddelindustri og omsetning.

Primærproduksjonen og foredlings- og distribusjonsleddene i matvaresektoren påvirker hverandre gjensidig. Norsk primærproduksjon er avhengig av en konkurransedyktig næringsmiddelindustri som kundebase. På den annen side er næringsmiddelindustrien avhengig av råvarer som er konkurransedyktige både med hensyn til pris og kvalitet.

Myndighetene vil kartlegge og overvåke matvaremarkedene framover. Hovedmålet med arbeidet er å skaffe, og å vurdere mulighetene for å skaffe, data om prisdannelsen og prisutviklingen i matvaremarkedet.

I jordbruksavtalen fastsettes målpriser på engrosnivå for en rekke sentrale jordbruksvarer. I den siste tiårsperioden har prisene på matvarer hatt en svakere økning enn konsumprisindeksen.

Matvaresektoren er gjenstand for betydelige reguleringsinngrep av landbrukspolitiske og matvaresikkerhetsmessige årsaker. Endrede råvarepriser i Norge og EU vil påvirke konkurransesituasjonen for norsk næringsmiddelindustri. Dersom europeiske råvarepriser faller i forhold til norske, vil norsk næringsmiddelindustri få forverret sine konkurransevilkår.

Forbrukerkrav setter viktige rammebetingelser for norsk landbruk og næringsmiddelindustri. Økt importkonkurranse krever i økende grad at industrien kan tilby produkter i tråd med forbrukernes ønsker.

De fire paraplykjedene Norgesgruppen, Hakon Gruppen, NKL og Reitangruppen har nå til sammen ca. 99 pst. av omsetningen av dagligvarer gjennom tradisjonelle dagligvarebutikker.

Det vil i tiden framover være behov for å ha et høyt nivå på næringsmiddelrelatert forskning finansiert både med private og offentlig midler. Forskningen må rette seg mot å løse utfordringer i hele verdiskjeden knyttet bl.a. til forbrukerkrav, marked og kostnadseffektivitet.

1.4 Tollvernet og internasjonale forhold

Importvernet er ikke gjenstand for forhandlinger i henhold til jordbruksavtalen og Hovedavtalen. Utformingen av importsystemet har imidlertid stor betydning for jordbruket. Utformingen av pris- og markeds-systemene i jordbruket må skje innenfor de rammer importvernet setter. Importvernet er en viktig del av en politikk som skal sette landbruksnæringen i stand til å ivareta en multifunksjonell rolle.

Ved behandlingen av St.prp. nr. 8 (1992-93) Landbruk i utvikling utformet Stortinget hovedretningslinjer for norsk landbrukspolitikk. Regjeringen har varslet at den vil komme med en stortingsmelding om landbrukspolitikken i løpet av 1999. Tollvernet og internasjonale forhold vil bli behandlet nærmere i den kommende meldingen.

Gjennom WTO-avtalen ble Norge forpliktet til å legge om sitt tidligere kvantumsbaserte importregime til ett tollbasert regime. De tollsatsene som ble beregnet skulle i gjennomsnitt reduseres med 36 pst. fram til år 2000, og alle tollsatser skulle minst reduseres med 15 pst.

WTO-avtalen setter klare rammer for norsk landbrukspolitikk framover. Avtalen innebærer et importsystem som gir Norge klare rettigheter, men også begrensninger. Regjeringen viser til at WTO-avtalen setter rammer for norsk landbrukspolitikk på kort og lang sikt.

Norge har i den forberedende fasen arbeidet for å påvirke dagsorden og rette fokus på det multifunksjonelle landbruket både i WTO og OECD. Landbruksdepartementet har initiert et utredningsprogram om multifunksjonalitet for å kartlegge og analysere i hvilken grad landbruket er multifunksjonelt, og hvilke typer virkemidler som er nødvendige for å ivareta de ikke økonomiske funksjonene i landbruket.

EUs landbrukspolitikk vil indirekte også ha betydning for Norge framover. EU startet i 1992 en land-

bruksreform som innebar at prisene for korn, melk, meieriprodukter og storfekjøtt ble foreslått senket. Landbruket i EU vil også etter Agenda 2000 få en betydelig støtte. Prisstøtten blir redusert og den direkte støtten økes utover dagens nivå.

Som en del av et samlet virkemiddelsystem ser Regjeringen det som avgjørende at importsystemet sammen med øvrige virkemidler er utformet slik at produksjon, foredling og omsetning av norske jordbruksvarer kan opprettholdes og videreutvikles. Norge har i likhet med andre industriland et toll-preferanse-system overfor utviklingslandene (GSP).

I Revidert nasjonalbudsjett 1999 legges det opp til å gjennomføre en ekstern utredning for å belyse ulike sider ved importen av kjøtt fra de minst utviklede landene (MUL). Det vil bli utredet en auksjonsordning for importkvoten av storfekjøtt fra MUL-land på 2 700 tonn i år 2000.

1.5 Hovedtrekkene ved jordbruksoppgjøret i 1999

Departementet peker på at Norges topografiske og klimatiske forhold, politiske målsettinger om bosetting og aktiv jordbruksdrift over hele landet, samt miljøhensyn, gjør et høyt støttenivå i landbruket nødvendig. Innenfor disse rammene må det imidlertid søkes etter bedre og mer effektive virkemidler i politikken. Ved Stortingets behandling av fjorårets jordbruksoppgjør, ble det gitt tilslutning til dette.

For å sikre at retningslinjene og målsettingen som er satt følges opp, er det fortsatt nødvendig med omstillinger i norsk landbruk. Et kostnadseffektivt investeringsnivå, en effektiv bruk av arbeidskraften, reduserte driftskostnader, tilpassing av produksjonen til markedet og en konkurransedyktig norsk næringsmiddelindustri er en forutsetning for å få til en ønsket inntektsutvikling i landbruket.

Landbruksdepartementet har iverksatt et forprosjekt i samarbeid med aktørene i produksjons- og distribusjonskjeden for å kartlegge priser og prisdannelsen i matvarekjeden. Regjeringen vil legge betydelig vekt på at markeds- og konkurranseforholdene gjennom hele matvarekjeden skal gi en kostnadseffektiv produksjon og distribusjon, og vil følge med i utviklingen i de ulike kjedene i matvarebransjen.

Regjeringen vil videre stimulere til produksjon og foredling som i større grad utnytter lokale produktvarianter og nisjer i markedet og til produksjon av andre varer og tjenester med utgangspunkt i brukerfamiliens og brukets samlede ressurser.

Regjeringen legger stor vekt på å videreføre forbrukerorienteringen av landbrukspolitikken. I den bebudede stortingsmeldingen vil det bli vurdert å utforme en særskilt handlingsplan for oppfølging av disse spørsmålene.

Den inngåtte avtalen for avtaleåret 1999-2000 legges det til rette for at jordbruket skal kunne følge med i den generelle inntektsutviklingen i samfunnet. Elementene som inngår i rammen vil gi økte inntektsmuligheter i jordbruket på i alt 1 100 mill. kroner for

avtaleåret 1999-2000. I tillegg er partene enige om å utbetale 40 mill. kroner av frie midler på avtalen i 1999. Til sammen blir dette 1 140 mill. kroner.

I tabellen nedenfor er hovedtallene i avtalen gjengitt:

Tabell: Disponering av midler og endring i jordbrukets inntektsmuligheter

	Virkning i 1999	Full virkning
Avtaleprisendringer, mill. kr	215	330
Bevilgningsendring, kap. 1150, mill. kr	270	540
Redusert kraftfôrkostnad (4150 og toll, mill. kr	40	80
Engangsutbetaling av frie midler, mill. kr	40	
Avgiftsendringer gjødsel og plantevern, mill. kr ¹	0 ¹⁾	150
SUM mill. kr	565	1 100
Reduserte kostnader kornhåndtering, mill. kr	15	
Årsverk	80 600	80 600
Inntektsvirkning i kroner pr. årsverk	7 200	14 000
Beregnet inntektsendring før oppgjør 98-99	- 3 300	
Inntektsutvikling 98-99, etter oppgjør	3 900	
Inntektsutvikling, prosent	2,8 pst.	10 pst. ²

¹⁾ Fjerning av kunstgjødselavgiften er ikke medregnet i inntektsvirkningen for 1999. Halvt utslag i 1999 tilsvarer et tillegg på 0,7 pst. i ekstra inntektsutvikling fra 1998 til 1999.

²⁾ Full virkning regnet i forhold til 1999, før oppgjør.

Med dette opplegget legger Regjeringen til grunn at jordbruket, i avtaleperioden samlet, skal ha forutsetninger for å få en inntektsutvikling på linje med andre grupper i samfunnet.

Isolert sett tilsvarer økningen i målprisene en økning i konsumprisindeksen på knapt 0,1 pst. og en økning i matvareprisindeksen på knapt 1 pst. Markedssituasjonen gjør at det vil være krevende å ta ut målprisøkningene i markedet.

1.6 Nærmere om sentrale politikkområder

Tilskudd til aktive brukere

I jordbruksavtalen er partene enige om at det er viktig at tilskuddene går til aktive brukere. En utvikling mot at eiendommer drives av andre enn de som mottar tilskudd, er ikke ønskelig.

Likestilling og rekruttering

Etablering av en ordning med tidligpensjon for jordbrukere for å lette generasjonsoverganger i næringen og styrkingen av de øvrige velferdsordningene i landbruket er viktige prioriteringer i Regjeringens arbeid for å sikre den langsiktige rekrutteringen til næringa.

Næringsmiddelindustrien

Det er ikke bare pris på råvarene som har betydning for den jordbruksbaserte næringsmiddelindustriens konkurransevne. Det er også svært viktig med utvikling av nye produkter og nye kostnadsbesparende produksjonsmetoder.

Helse- og ernærings spørsmål

Utformingen av landbrukspolitikken har etter departementets mening konsekvenser for helse- og ernæringsstilstanden i samfunnet. Partene er enige om å øke avsetningen til frukt og grønt i skolen fra 1,5 mill. kroner til 7 mill. kroner.

Samordning av den sentrale landbruksforvaltningen

Stortinget har vedtatt at Statens Kornforretning (SKF), Omsetningsrådet, Fraktkontoret for slakt og deler av Statens Landbruksbank (SLB) skal samordnes, jf. Innst. S. nr. 89 (1998-99).

Landbruksdepartementet legger opp til at den nye virksomheten blir et statlig forvaltningsorgan underlagt Landbruksdepartementet og budsjetteres på statsbudsjettet på ordinær måte med en 01-post. Det tas sikte på å iverksette omorganiseringen fra 1. juli 2000.

Overføring av oppgaver fra Statens landbruksbank og Fylkesmennes landbruksavdelinger til SND

Stortinget behandlet 18. februar 1999 Innst. S. nr. 89 (1998-99) vedrørende St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 6 (1998-99) og besluttet bl.a. at Statens landbruksbank avvikles som egen virksomhet og at de økonomiske virkemidlene knyttet til finansiering av tradisjonelt landbruk og nye næringer, som i dag ivaretas av Statens Landbruksbank og Landbrukets utviklingsfond, overføres til SND. Departementet redegjør i proposisjonen hvordan Stortingets vedtak blir fulgt opp.

Det vil bli fremmet en egen odelstingsproposisjon høsten 1999 om opphevelse av lov om Statens landbruksbank og andre nødvendige lovendringer i forbin-

delse med overføringen til SND. Budsjettmessige forhold vil bli fremmet i St.prp. nr. 1 eller en tilleggsproposisjon til denne, høsten 1999.

Bygdeutviklingstiltak

BU-midlene er det sentrale virkemiddelet for å fremme lønnsom næringsutvikling innen og i tilknytning til landbruket. Størstedelen av midlene til utviklingstiltak innvilges på fylkesnivået. De sentrale BU-midlene nyttes til prosjektvirksomhet og tiltak av landsomfattende og fylkesovergripende karakter.

Rapporter fra fylkene viser at etterspørselen etter støttebidrag til investeringer i tradisjonelt jord- og hagebruk er langt større enn det rammene gir rom for. På bakgrunn av dette er rammen for investeringsstøtte til tradisjonelt jord- og hagebruk foreslått økt i budsjettet for år 2000.

Melk

Det er behov for å redusere det totale melkevolumet som produseres. Dette tilsier at all melkekvote som blir innmeldt for salg i 1999 blir trukket inn. Det er et markedsmessig behov for å redusere produksjonen med ca. 50-60 mill. liter i løpet av 1999.

Samdrifter som driftsform gir økt fleksibilitet og økt mulighet til å ta ut ferie og fritid for deltakerne. Det har vært en betydelig økning i antall samdrifter i melkeproduksjon. Ved sammenslåing av bruk eller kjøp av kvote er det satt en øvre grense ved 130 000 liter.

For nyetablering av samdrifter i melkeproduksjon settes det en grense på maksimalt 3 medlemmer pr. samdrift med virkning for søknader etter 15. mai 1999. Øvrige spørsmål knyttet til samdrifter vil bli behandlet i stortingsmeldingen om landbrukspolitikken.

Omsetningsrådet har vedtatt at TINEs forsyningsplikt ved nyetableringer skal begrenses til 50 pst. av råvarebehovet, og maksimalt 17,5 mill. liter årlig i de tre første driftsårene.

Den nye markedsordningen for melk har nå virket i 2 år. Selv om ordningen i hovedsak har virket etter hensikten, ønsker departementet å foreta en gjennomgang av pris- og utjevningssystemet i ordningen og vurdere noen endringer.

Korn- og kraftfôrpolitikken

Selv om det ble gjennomført enkelte justeringer av virkemidlene i markedsordningen for korn etter jordbruksoppkjøret i 1998, finner Landbruksdepartementet at markedsordningen for korn fortsatt ikke fungerer tilfredsstillende på flere områder.

Det er etter Landbruksdepartementets mening nødvendig å vurdere tiltak for å redusere kostnadsnivået når det gjelder omsetning og foredling av korn og kraftfôr. Det bør legges stor vekt på at nye tiltak utformes med sikte på at målsetningene i korn- og kraftfôrpolitikken ivaretas, herunder hensynet til å sikre et tilstrekkelig importvern for norskprodusert korn.

Miljø

Partene har ved årets jordbruksavtale utformet en bred strategi for videreføring og styrking av miljøinnsatsen i jordbruket. Denne strategien omfatter både kortsiktige og langsiktige tiltak. Det er forutsatt at de langsiktige virkemidlene følges opp i landbruksmeldingen.

Regjeringen vil bidra til videre utvikling av forebyggende tiltak rettet mot sau- og reindriftsnæringen. Regjeringen legger vekt på dialog og medvirkning i forhold til de som bor og har næringsinteresser i områder med rovvilt. En legger videre stor vekt på målrettet og differensiert forvaltning av de store rovdirene.

Økologisk landbruk

Økologisk landbruk vil bli gitt en bred behandling i den kommende stortingsmeldingen om landbrukspolitikken. Omfanget av økologisk landbruk og omsetting av økologiske produkter vil bli vurdert i denne meldingen.

Erfaringen viser at omleggingen til økologisk produksjon øker sterkt, samtidig er det en betydelig nedgang i andelen av produkter som omsettes som økologisk i markedet (under 20 pst. av den økologiske kjøttproduksjonen og bare en tredjedel av melkeproduksjonen kommer fram til forbrukerne som økologisk merkede varer). Partene peker derfor på at det nå er nødvendig å konsentrere innsatsen om å øke etterspørsel og omsetting av allerede eksisterende kjøtt- og melkeproduksjon. Samtidig er det nødvendig å arbeide for å øke åpenåkerproduksjonen for å dekke etterspørselen etter korn, kraftfôr, grønnsaker og poteter.

Kompetanseutvikling

Partene ser behovet for en felles strategi for å utvikle etterutdanningstilbud som retter seg mot jordbrukere som selvstendig næringsdrivende og er enige om å arbeide videre med dette.

1.7 Endringer i statsbudsjettet for 1999

I stortingsproposisjonen foreslås endringer i statsbudsjettet for 1999 som følger av de bestemmelser som inngår i den inngåtte jordbruksavtalen for avtaleperioden 1998-2000, 2. avtaleår. Utslagene for budsjettet er beskrevet nedenfor:

Bruttobevilgningene i 1999 for kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen, vil bli økt med: 269 668 000 kroner fra 12 437 992 000 kroner til 12 707 660 000 kroner.

Brutto inntektsbevilgning for kap. 4150, post 80 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m., vil bli redusert med: 33 695 000 kroner fra 109 800 000 kroner til 76 105 000 kroner.

I tillegg foreslås at det på kap. 4150 opprettes en ny post 70 Tilbakeføringer fra Fondet for katastrofeordningen i planteproduksjon m.m., som bevilges med 20 000 000 kroner.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Innledende merknader.

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mimmi Bæivi, Bjarne Håkon Hanssen, Kjell Opseth, Torstein Rudihaugen, Oddbjørg Ausdal Starrfelt og Rita Tveiten, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Terje Knudsen, fra Kristelig Folkeparti, Modulf Aukan og Anita Apelthun Sæle, fra Høyre, Ansgar Gabrielsen og Ivar Kristiansen, fra Senterpartiet, lederen Morten Lund, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til at det foreligger en ferdigforhandlet jordbruksavtale mellom staten, Norges Bondelag og Norges Bonde- og Småbrukarlag. Avtalen innebærer at bevilgningene over kap. 1150 økes med 540 mill. kroner ved full virkning. Målprisene økes med 330 mill. kroner i tillegg reduseres kraftfôrkostnadene med 80 mill. kroner og det foretas en engangsutbetaling av frie midler i 1999 med til sammen 40 mill. kr. Videre har komiteen merket seg at Regjeringen i St.prp. nr. 67 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999, foreslår bortfall av miljøavgift på kunstgjødsel. Videre at det i samme forbindelse legges opp til å heve avgiften på plantevernmidler. Komiteen har merket seg at virkningen av en slik omlegging vil være 150 mill. kroner i reduserte kostnader for landbruket.

Komiteen viser til at Regjeringen vil legge fram en egen stortingsmelding om landbrukspolitikken høsten 1999. I denne meldingen legges det opp til en bred gjennomgang av flere landbrukspolitiske utfordringer, ikke minst sett i et forbrukerperspektiv. Komiteen finner det derfor naturlig at man i forbindelse med behandlingen av jordbruksoppgjøret for 1999 i stor grad avventer å ta stilling til ulike problemstillinger inntil behandlingen av den bebudede stortingsmeldingen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, vil likevel understreke at den profil årets oppgjør har fått er i tråd med målene om å ivareta et distriktbasert, småskala og miljøvennlig landbruk. Oppgjøret synliggjør landbrukets mangesidige oppgaver, der opprettholdelse av bosetting og ivaretagelse av kulturlandskapet har avgjørende betydning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener systemet med jordbruksavtaler mellom staten og organisasjonene må avvikles. I en nedbyggingsfase for støttetiltak og jordbruksubsidier bør bevilgninger foretas over det ordinære statsbudsjett uten forutgående forhandlinger.

Disse medlemmer vil likevel, som et subsidiært standpunkt, stå sammen med andre partier i merknader og viser for øvrig til partiets hovedmerknad og prinsippale holdning.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er en sentral oppgave for landbruket å produsere kollektive goder som matvaresikkerhet, kulturlandskap og spredt bosetting. Virkemidlene i landbrukspolitikken må i økende grad sees i sammenheng med denne målsettingen. De offentlige tilskuddene til landbruket må rettes mest mulig direkte mot de godene samfunnet ønsker landbruket skal produsere. For å nå målene om matvaresikkerhet, kulturlandskap og spredt bosetting ønsker disse medlemmer derfor at den statlige støtte konsentreres om fem hovedtyper av virkemidler:

- arealstøtte
- husdyrstøtte
- årsverkstilskudd
- distriktstilskudd
- frakttilskudd

Komiteens medlemmer fra Høyre har merket seg at det i St.prp. nr. 75 (1998-99) vises til St.prp. nr. 8 (1992-93) og til Regjeringens felleserklæring om målene for utformingen av landbrukspolitikken og virkemiddelbruken i tilknytning til dette.

Disse medlemmer mener utviklingen viser at de mål som Regjeringen legger til grunn for utformingen av landbrukspolitikken slik den trekkes opp gjennom forslaget til årets jordbruksavtale, stiller næringen overfor krav den ikke kan oppfylle.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til de utfordringer næringen stilles overfor med hensyn til tilpassing til de rammevilkår som følger av internasjonale prosesser som også berører norsk landbruk. Samtidig møter næringen nasjonale krav om reduserte næringsoverføringer og at det etableres konkurransedyktige priser, råvarepriser og lavere matvarepriser, både av hensyn til norske forbrukere, norsk næringsmiddelindustri som råvareavtaker og for å kunne sikre nødvendige markedsandeler på eget hjemmemarked.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til Høyres tidligere forslag, både ved behandlingen av St.prp. nr. 8 (1992-93), ved behandlingen av St.prp. nr. 1, Landbruksdepartementets budsjetter i de påfølgende år og ved de årlige behandlingene av jordbruksoppgjøret i Stortinget.

Disse medlemmer peker på at en viktig forutsetning for at landbruket skal kunne oppfylle de mange ideelle fordringer næringen pålegges må være at denne gis adgang til gjennomføring av en nødvendig strukturutvikling, både i primærjordbruket og i foredlingsindustrien. Etter disse medlemmers syn har ikke jordbruksavtalene fått en utforming og blitt praktisert på en måte som har ivarett disse hensyn.

Disse medlemmer viser til at næringens rolle som garantist for bosetting, sysselsetting og gjennomføringen av en "helhetlig bygdepolitikk" i stadig mindre grad er i samsvar med ideelle politiske målsettinger. Når det relative inntektsnivå for næringen synker og den generelle kostnadsutvikling ikke kan dekkes inn gjennom kostnadssenkende tiltak, bl.a. i form av

nødvendige strukturendringer fordi disse bremses av den generelle landbrukspolitikk, rammer dette først og fremst bruk der landbruksinntekten utgjør hoveddelen av familiens skattbare inntekt.

2.2 Noen langsiktige utfordringer.

2.2.1 Priser.

Matvarepriser

Komiteen viser til at norske matvarepriser er under press. Grensehandelen var i 1998 rekordhøy. Utviklingen så langt i 1999 tyder på at det også i år blir en svært stor handelslekkasje til våre naboland Sverige og Danmark. Fra flere hold blir det pekt på at lokkevarer som alkohol og tobakk er viktige årsaker til denne utviklingen. Komiteen er enig i dette, men vil understreke at forskjellen i matvarepriser også har en svært stor betydning for økningen i grensehandelen. Særlig gjelder dette prisforskjellen på kjøtt og meierivarer. Komiteen viser videre til de beslutninger som EU har fattet i tilknytning til sin Agenda 2000. Der er det etablert målsettinger om prisnedgang på EUs jordbruksvarer i størrelsesorden 15-20 pst. i løpet av en 5-års periode.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre mener at norsk landbruk i lengden ikke kan basere seg på at Norge skal være eneste land med økningen i matvareprisene i et Europa preget av det motsatte. Vi er nå i den situasjon at forskjellene mellom norske matvarepriser og EUs matvarepriser vil øke, dersom det ikke fra norsk side settes inn en strategi for å møte EUs Agenda 2000.

Flertallet vil derfor peke på at en framtidig landbrukspolitikk ikke kan bygge på at matprisene hvert år skal stige på den måten de har gjort de senere årene.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil peke på at en hovedårsak til forskjell i matvarepriser mellom Norge og Sverige er at momssatsen på matvarer i Norge er 23 pst. og i Sverige 12 pst. Det synes å være bred enighet mellom aktørene som berøres av grensehandelen om at en halvering av den norske momssats på matvarer, ville bidra til en sterk reduksjon i grensehandelen.

Disse medlemmer vil peke på at gjennomføringen av de bebudede priskutt i EUs Agenda 2000 er knyttet opp mot en økning i den direkte støtte til produsenter som får inntektene sine redusert.

Disse medlemmer vil vise til at økningen av målprisene i årets oppgjør vil kunne medføre en økning av konsumprisindeksen på ca. 0,1 pst. og i matvareprisene på 1 - 1,5 pst. Denne økningen er moderat, sett i forhold til pris- og inntektsutviklingen i samfunnet for øvrig.

Disse medlemmer vil peke på at norsk jordbruk har bidratt til en meget gunstig utvikling i forbrukerpri-

sene på mat de senere år. Prisen på norskprodusert mat er steget langt mindre enn prisen på utenlandske matvarer. Dette forhold er dokumentert i prisundersøkelsene fra Statistisk sentralbyrå som viser en stigning på 18,9 pst. fra 1990 t.o.m. mai 1999 for alle matvarer, men kun 8,1 pst. for norske. For perioden september 1998 - mai 1999 steg matvareprisene samlet med 1,5 pst., mens de norske steg med 0,1 pst. Disse medlemmer mener det er misvisende å fokusere på en særnorsk prisstigning på matvarer når denne undersøkelsen tyder på det motsatte. Disse medlemmer vil samtidig minne om at matvarer utgjør en stadig minkende andel av den norske families levekostnader.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at virkningen av redusert matmoms for landbruket i beste fall er usikker. Det er stor risiko for at detalj- og grossistleddene vil ta ut store deler av en avgiftslette i form av økt fortjeneste, slik at primærprodusenter og forbrukere bare blir sittende igjen med en liten del av avgiftslettelsen.

RÅK-industrien

Komiteen er kjent med at RÅK-industrien allerede møter hard konkurranse fra import. Dette har en klar sammenheng med den høye prisen på norske råvarer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at Jordbruksavtalen gjennom ordninger med nedskrivning av råvarekostnader for enkelte råvarer til RÅK-industrien legger grunnlag for at konkurranseevnen for denne industrien opprettholdes.

Det er fra RÅK-industrien blitt påpekt at uheldige tolkninger av tolltariff-definisjoner, har forverret konkurransesituasjonen for enkelte viktige varegrupper. Disse medlemmer ber Regjeringen legge til grunn at tollsystemet forvaltes innenfor rammen av WTO-regelverket og på en måte som ivaretar rammevilkårene for norsk jordbruksproduksjon og næringsmiddelindustri og som er i samsvar med gjeldende politiske retningslinjer.

WTO-forhandlinger

Komiteen viser til at Norge i de kommende WTO-forhandlingene blant annet vil bli møtt med krav om reduserte tollsatser og begrensninger i anledningen til å fortsette med markedsregulering gjennom subsidiert eksport.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, vil understreke at Regjeringen har tilslutning til den strategien har valgt overfor de kommende WTO-forhandlingene, men det er likevel grunn til å anta økt prispress i det norske markedet. Flertallet mener dette er forhold som i stor grad vil påvirke norsk landbrukspolitikk i årene som kommer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norge i WTO allerede forplikter seg til å være med på fortsatt betydelig liberalisering av handelen med landbruksvarer. Disse medlemmer mener de forestående forhandlinger skal muliggjøre videre deregulering av landbruket og nedbygging av vern og støtte. En videre liberalisering av verdenshandelen vil også gi bedre markedsadgang for industrivarer, som i WTO-sammenheng også omfatter fisk og fiskeprodukter.

Disse medlemmer vil peke på at en markert vektlegging av "det multifunksjonelle landbruk" i forhandlingene kan redusere vår troverdighet når vi krever åpnere handel på andre områder og vil derfor være uheldig.

Disse medlemmer vil minne om at norske bønder fortsatt er overbeskyttet i de fleste kategorier av landbruksvarer. Disse medlemmer er tilhengere av en raskere og mer målrettet tilpasning av norsk jordbruk til en internasjonal konkurransesituasjon og ønsker således en sterkere nedbygging av tollvernet for jordbruksprodukter enn det WTO-avtalen forplikter Norge til. Disse medlemmer er av den oppfatning at reell konkurranseeksponering er det mest effektive tiltak for å tvinge frem en helt nødvendig strukturrasjonalisering og en heving av lønnsomheten i norsk landbruk.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om gradvis reduserte tollsatser for import av jordbruksvarer med sikte på å oppnå reell konkurranse fra industri- og utviklingsland i det norske markedet."

Komiteens medlemmer fra Høyre ønsker en langsiktig omlegging av landbrukspolitikken som innebærer mindre produksjonsspesifikke støtteordninger og redusert pris- og skjermingsstøtte. Til gjengjeld ønsker disse medlemmer å styrke de produksjonsnøytrale støtteordningene, i WTO-avtalen omtalt som grønn støtte. Siden grønn støtte er fritatt for reduksjonsforpliktelser, vil en slik omlegging gjøre det lettere å kombinere målet om et livskraftig landbruk med våre forpliktelser som WTO-medlem. Disse medlemmer viser til at en slik omlegging samtidig vil legge grunnlaget for reduserte matpriser til forbrukerne.

2.2.2 Budsjettstøtten – kostnadskutt.

Komiteen vil peke på at gjennom behandlingen av St.prp. nr. 8 (1992-93) Landbruk i utvikling, trakk Stortinget opp de overordnede retningslinjer for landbrukspolitikken. Oppsummert bygger denne politikken blant annet på at det skal etableres konkurransedyktige råvarepriser, lavere matvarepriser og lavere næringsoverføringer. Gjennom jordbruksoppgjøret for 1998 og 1999 heves de statlige overføringene til landbruket, bevilget over kap. 1150, med til sammen 1 250 mill.

kroner Målt i faste 98-kroner innebærer dette at de statlige næringsoverføringene til landbruket for første gang på 90-tallet øker.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre, vil peke på at dette ikke er i tråd med den utviklingsretning som beskrives i St.prp. nr. 8 (1992-93), og som fikk sin tilslutning gjennom behandlingen av Innst. S. nr. 92 (1992-93).

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil minne om at de overordnede retningslinjer som er vedtatt i St.prp. nr. 8 (1992-93) også innebærer en landbrukspolitikk som skal bidra til at landbruksbefolkningen sikres muligheter for utvikling av inntekter og levekår på linje med andre. Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til Budsjett-innst. S. nr. 8 (1997-98) der et flertall slutter seg til Regjeringens ønske om å styrke inntektsutviklingen i landbruket.

Komiteen viser også til at i henhold til opplysningene i St.prp. nr. 75 (1998-99) Om jordbruksoppgjøret for 1999, vil gul støtte, eller AMS, i henhold til WTO-avtalen, øke i 1999. Komiteen har merket seg at til tross for dette ligger Norge innenfor de forpliktelser som WTO-avtalen gir oss.

Komiteen vil i denne sammenheng også vise til at gjennom behandlingen av statsbudsjettet for 1999 vedtok Stortinget å oppheve investeringsavgiften for jordbruket. Dette medfører årlig kostnadskutt på om lag 400 mill. kroner. I St.prp. nr. 67 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999, foreslår Regjeringen i tillegg bortfall av kunstgjødselsavgift. Komiteen viser i så måte til behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett. Når en tar i betraktning økte avgifter på plantevernmidler er dette beregnet til å gi landbruket en kostnadsreduksjon på 150 mill. kroner. Til sammen representerer dette kostnadskutt på 550 mill. kroner. I tillegg er kraftfôravgiften redusert i årets oppgjør med 80 mill. kroner.

Komiteen er enig i en vurdering som går ut på at kostnadsreduksjoner i norsk landbruk kan være en riktig tilnærming i arbeidet med å skape et mer robust landbruk. Samtidig er det klart at den samlede innsats fra det offentlige til norsk landbruk, i form av budsjettstøtte og avgiftslettelser, med dette er økt med til sammen 1 765 mill. kroner de to siste årene. Dette er en betydelig økning. Komiteen vil peke på at det i en langsiktig tenkning er viktig å føre en landbrukspolitikk som tar utgangspunkt i at det norske folk finner at det er et rimelig forhold mellom det offentlige støtte til norsk landbruk, og det landbruket kan levere tilbake i form av trygge matvarer og produksjon av kollektive goder.

Komiteens flertall medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og

Høyre mener at Regjeringen i det videre arbeidet med stortingsmeldingen om landbrukspolitikken også må legge til grunn målsettingen om lavere næringsoverføringer.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er samtidig klar over de inntektspolitiske utfordringer landbruket står overfor. Særlig vil en være avhengig av en tilstrekkelig lønnsutvikling hos bønder som lever av den inntekt en får fra gårdsbruket. Heltidsbonden har ofte en så belastet arbeidssituasjon på gården at det ikke er tid til å ta seg annet arbeid for å supplere næringsinntekten. Dermed er særlig heltidsbonden avhengig av at inntektsutviklingen i landbruket er tilfredsstillende.

Dette flertallet mener at dette på en god måte beskriver de utfordringer en står overfor når landbrukspolitikken nå skal gjennomgås. På den ene siden utfordringene i markedet og for industrien, på den andre siden behovet for å begrense næringsoverføringene både i forhold til nasjonale og internasjonale forventninger, og til slutt behovet for en tilstrekkelig inntektsutvikling også i landbruket.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil samtidig peke på viktigheten av å beholde en småskala primærproduksjon i jordbruket som er tilpasset en spredt bosetting, og ut fra ønsket om å utnytte dyrkajorda i alle deler av landet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Regjeringens forslag om å avvikle miljøavgiftene på kunstgjødsel. Disse medlemmer viser til at kanaliseringspolitikken, hvor mye av husdyrholdet er flyttet vekk fra flatbygdene, har ført til ensidig korndyrking eller kombinasjon av korn og grønnsaker. Disse medlemmer konstaterer at til tross for obligatoriske gjødslingsplaner finner det sted en betydelig avrenning av nitrogen og fosfor som gir forurensning. Disse medlemmer vil følge prinsippet om at forurenseren skal betale og at dette ikke skal kompenseres gjennom overføringer eller støtteordninger. Det må være jordbrukets ansvar, eller det til enhver tid rådende rammebetingelser, å planlegge slik at det etableres bærekraftige løsninger for virksomheten uten offentlig støtte. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn motsette seg forslaget fra Regjeringen.

Komiteens medlemmer fra Høyre fremmer forslag til endringer i jordbruksavtalen som bidrar til en styrking av de bruk der landbruksinntekten utgjør hoveddelen av familiens skattbare inntekt. Disse medlemmer mener dette er nødvendig for å gjøre disse driftsenhetene mer økonomisk robuste, og for å sikre fremtidig rekruttering av profesjonelle utøvere i landbruket. En fortsatt strukturutvikling er nødvendig for å utnytte potensialet for mer effektiv drift og et lavere kostnadsnivå i næringen. Disse medlem-

mer foreslår derfor en gradvis omlegging av støtteordningene slik at støtten blir mer lik pr. produsert enhet, uavhengig av produksjonsvolum. En slik omlegging er spesielt aktuell innenfor grovfôrbaserte produksjonsområder som melk og sauekjøtt.

Disse medlemmer viser til at Høyre lenge har arbeidet for å avvikle kunstgjødselavgiften. Det stilles i dag strenge krav til bruken av kunstgjødsel gjennom obligatoriske gjødselplaner. Gjødselplanene sikrer at gjødslingen dekker det enkelte bruks reelle behov for kunstgjødsel. Fjerning av kunstgjødselavgiften vil ikke påvirke bruken av kunstgjødsel, og har følgelig ingen negative miljøvirkninger. Disse medlemmer er tilfreds med at Regjeringen nå slutter opp om Høyres syn slik at avgiften kan avvikles.

Innenfor rammen av den nåværende tilskudsstrukturen ønsker disse medlemmer å stimulere til arbeidsinnsats og effektiv drift. Dette krever en mer lineær utforming av tilskudsordningene og et noe høyere bunnfradrag. Disse medlemmer er ikke enig i småskala profilen i årets jordbruksoppgjør. På denne bakgrunn fremsettes følgende forslag:

"Bunnfradraget i støtteordningen til jordbruket heves til 12 000 kroner.

Avsetningen til Landbrukets utviklingsfond reduseres med 100 mill. kroner (Kap. 1150 post 50)

Kap. 1150, post 74 reduseres med kr 476 868 000."

2.3 Overføringen av Statens Landbruksbank til Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND)

Komiteen viser til de vedtak Stortinget fattet i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 89 (1998-99). Gjennom Stortingets vedtak ble det klart at Statens Landbruksbank fra og med 1. januar år 2000 skal integreres i SND, noe som også innebærer en overføring av oppgaver fra Fylkesmennenes landbruksavdelinger til SNDs distriktskontorer.

Komiteen har merket seg den fordeling av oppgaver og ordninger det legges opp til mellom SND og landbruksforvaltningen. Denne innebærer at alle de bedriftsrettede virkemidlene overføres til SND, mens de mer utviklingsorienterte, tilretteleggende og miljørettede ordningene fortsatt skal forvaltes av landbruksforvaltningen. Komiteen mener dette er i tråd med Stortingets intensjoner, og har således ingen merknader til dette.

Komiteen vil imidlertid peke på at intensjonen med sammenslåingen av Statens Landbruksbank og SND er å skape en helhetlig institusjon der målet er økt fokus på næringsutvikling i hele landet, og særlig i distriktene. Det er summen av all næringsaktivitet som vil avgjøre bygde-Norges framtid. Norsk landbruk har noe å lære av øvrig næringsliv, øvrig næringsliv har noe å lære av norsk landbruk. Det er denne synergieffekt en må forsøke å oppnå i det nye SND-systemet.

Komiteen er klar over at det nå er to klart forskjellige bevilgningssystemer som skal samordnes. En stor del av midlene som kommer fra Statens Landbruksbank er knyttet opp til jordbruksavtalen. I henhold til Stortingets intensjon er landbruksorganisasjonene gjennom årets avtale sikret at deres innflytelse over avtalemidler ivaretas.

Komiteen vil samtidig peke på at det også er uheldige sider ved at en får ulike behandlingsrutiner i SND når Statens Landbruksbank blir integrert. Det vil bli forskjeller mellom BU-midlene og de øvrige ordningene i SND både i forhold til vedtaksfullmakter, klageordninger og administrative rutiner. Videre vil de lokale styrene være ulikt sammensatt ved behandling av BU-midler og andre SND-saker.

Komiteen er opptatt av at dette vil kunne virke hemmede i arbeidet med å oppnå ønskede synergier, og i arbeidet med å integrere Statens Landbruksbank i alle ledd i SND.

Komiteen vil særlig peke på det uheldige i at det nå blir ulike vedtaksfullmakter i SND. Komiteen mener at SND bør gjennomgå sitt system med sikte på å innføre samme vedtaksfullmakt som i BU-systemet snarest mulig. Dette vil i så fall i vesentlig grad bidra til at SND kan framstå enhetlig.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre er kjent med at det vil bli lagt frem en melding om SNDs virksomhet i vårsesjonen 2001. Disse medlemmer vil be om at det i denne meldingen blir foretatt en bred vurdering av SNDs organisasjon og styringsystem, og særlig hvordan det kan innføres et enhetlig opplegg for alle SNDs virkemidler knyttet til SNDs organisasjon og administrative rutiner. Siktemålet skal være å komme fram til en kundeorientert, effektiv og kostnadsbevisst organisasjon der en oppnår synergieffekter gjennom en integrasjon av de nærings-, distrikts-, fiskeri- og landbrukspolitiske virkemidlene.

Komiteen viser til at Regjeringen i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 6 (1998-99) Del I Om samordning og delvis utlokalisering av den sentrale forvaltningen av de landbrukspolitiske virkemidler, la stor vekt på utflytting av statlige arbeidsplasser. I Innst. S. nr. 89 (1998-99) uttalte flertallet følgende:

"Flertallet mener det er naturlig at man i tilknytning til integreringen av Statens Landbruksbank i SND vurderer hvorvidt SND kan legge noen av sine samlede funksjoner ut på sine kontorer i fylkene. Flertallet ber Regjeringen komme tilbake til dette i den proposisjon som flertallet ber om."

Komiteen vil understreke at det er viktig at Regjeringen i de ulike prosesser en nå gjennomfører i sammenheng med integreringen av Statens Landbruksbank i SND legger vekt på dette arbeidet. Blant annet kan det være interessant å få vurdert hvorvidt det kan være mulig å legge hovedkontorfunksjoner for de land-

bruksrelaterte ordningene i SND til ett av distriktskontorene. Slike modeller er allerede under utprøving i SND på andre områder.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser videre til proposisjonen om at det er viktig for den gjensidige læringsprosess mellom landbruk og øvrig næringsliv at oppgaver integreres i SNDs organisasjon både ved hovedkontoret og distriktskontorene samtidig som det gjennomføres en sterk desentralisering av oppgaver til distriktskontorene. Det er videre viktig at de personalpolitiske hensyn for de ansatte ved Statens landbruksbanks hovedkontor og de tre avdelingskontorer blir ivaretatt på en best mulig måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til de respektive partiers merknader i Innst. S. nr. 89 (1998-99) Om samordning og delvis utlokalisering av den sentrale forvaltningen av de landbrukspolitiske virkemidler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser videre til partiets prinsipale holdning til SND.

2.4 Melk

2.4.1 Produksjonsnivå og endring i kvoteordningen

Komiteen har merket seg at det vurderes å være et markedsmessig behov for å redusere produksjonen av melk med ca. 50-60 mill. liter i løpet av 1999. Komiteen har videre merket seg at partene er enige om at det ikke skal selges ut melkekvoter for kumelk ved omfordelingsrunden i 1999. Det legges budsjettmessig opp til kjøp av 45 mill. liter kumelk.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, har ingen merknader til dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at partene i jordbruksoppgjøret er enige om at det ikke skal selges ut melkekvoter for kumelk ved omfordelingsrunden i 1999.

Disse medlemmer mener primært at produksjon og omsetning av melk skal foregå i et marked med reell konkurranse fritt for offentlig fastsatte melkekvoter. Disse medlemmer vil likevel, som en subsidiær holdning innenfor den eksisterende landbrukspolitikken, støtte ordningen med omsettelige produksjonskvoter for melk. En melkeproduksjon som overføres til bruk der forutsetningene for større og mer rasjonell drift foreligger, vil bidra til en konkurransedyktig produksjon. Disse medlemmer er derfor uenige i at alle kvoter som innmeldes for salg trekkes inn. Disse medlemmer mener det burde vært en utvikling i motsatt retning med en omfordeling av melken som ikke begrenses til kommune- eller regionnivå.

Disse medlemmer vil hevde at med en ordning med omsettelige produksjonskvoter for melk som gjøres landsomfattende, bedres mulighetene for en ønskelig strukturutvikling og kostnadsenkning i melkeproduksjonen.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å videreføre en ordning med omsettelige produksjonskvoter for kumelk slik at alle kvoter som blir innmeldt for salg i 1999 om mulig selges ut igjen. Ordningen begrenses ikke til kommune- eller regionnivå, men gjøres landsomfattende."

Komiteens medlemmer fra Høyre legger stor vekt på at produksjonskvotesystemet praktiseres på en måte som fører til en ønsket strukturutvikling og kostnadsenkning i norsk melkeproduksjon. Disse medlemmer viser til at ordningen med administrativt fastsatte kvotepriser har ført til at etterspørselen langt overstiger tilbudet. Disse medlemmer konstaterer at det beskjedne salget og det markedsmessige behovet for å redusere produksjonen har ført til at kvoter som blir innmeldt for salg i 1999 ikke selges ut igjen. Resultatet er at den strukturutviklingen som kvotesystemet skulle stimulere stopper opp. Disse medlemmer mener dette er i strid med Stortingets forutsetninger ved behandlingen av St.prp. nr. 72 (1995-96) og Ot.prp. nr. 5 (1996-97). Med markedsbasert prisfastsettelse vil tilbudet av kvoter til enhver tid tilsvare etterspørselen. For at praktiseringen av produksjonskvotesystemet skal bringes i tråd med Stortingets forutsetninger om strukturutvikling og kostnadsenkning foreslår disse medlemmer at det innføres markedsbasert prisfastsettelse på produksjonskvotene.

Disse medlemmer viser til jordbruksoppkjøret for 1996 jf. St.prp. nr. 72 (1995-96) der departementet foreslo at regelverket for et omfordelingssystem for melkekvoter skulle utformes innenfor bl.a. følgende rammer:

"Omfordeling kan bare skje innenfor 8 regioner. Det tas utgangspunkt i forslaget til regioninndeling fra arbeidsgruppa i 1995.

Kjøpt kvote legges ut for salg innenfor regionen med fradrag for evt. reduksjon i totalt kvotekvantum. Reduksjonen fordeles prosentvis likt mellom regioner."

Disse medlemmer viser til at Stortinget sluttet seg til dette. Disse medlemmer viser til at det gjennom jordbruksoppkjøret for 1998 jf. St.prp. nr. 67 (1997-98) ble gjennomført betydelige endringer i dette systemet. Endringene bidrar til å bremse strukturtilpassingen og hindrer kostnadsreduksjoner i melkeproduksjonen. Disse medlemmer vil derfor fremme forslag om at den tidligere ordningen med førstehåndsomsetning på regionsnivå opprettholdes.

Disse medlemmer fremsetter følgende forslag:

- "1. Systemet for prisfastsettelse av produksjonskvoter for melk endres fra administrativ fastsettelse til markedsbasert fastsettelse.
2. Ved salg av kvote betales lik pris for alle literne uavhengig av kvotens størrelse. Dagens ordning med inndragning av kvote som overstiger 200 000 liter fra produsent som ønsker å avvikle melkeproduksjonen avvikles.
3. Taket for maksimumsproduksjon på 130 000 liter etter oppkjøp av kvote fjernes.
4. Systemet med primæromsetning av produksjonskvoter på regionsnivå gjeninnføres."

2.4.2 Samdrifter i melkeproduksjonen.

Komiteen har merket seg at det i årets jordbruksavtale legges opp til å innføre en begrensning i anledningen til å etablere samdrifter i melkeproduksjon. Det legges opp til at samarbeid i melkeproduksjon med mer enn 3 deltakere ikke vil bli godkjent.

Etter komiteens mening berøres her et viktig landbrukspolitisk spørsmål. Samdrifter i melkeproduksjon kan være ønskelig av flere grunner. Både økonomiske, faglige og sosiale argumenter taler for flere samdrifter.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er samtidig klar over at det kan være grunner til å begrense størrelsen på slik samdrift. Ikke minst vil hensynet til å forhindre etablering av mer industrielt orientert bruk være viktig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, synes en begrensning på 3 deltakere er merkelig. Med et slikt system vil 3 bruk hver med en kvote på 200 000 liter melk bli godkjent, mens 4 bruk hver med en kvote på 50 000 liter melk vil bli stoppet.

Flertallet mener imidlertid at dette er spørsmål av politisk betydning. Spørsmålet kan derfor ikke avgjøres i en avtaletekst mellom partene i jordbruksoppkjøret. Norsk landbrukspolitikk bestemmes av Stortinget. Flertallet mener å registrere en utvikling der flere og flere forhold tas inn i forhandlingene, og således unndras normal politisk behandling.

Flertallet vil på et prinsipielt grunnlag motsette seg dette, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I.

Det innføres ikke nye begrensninger i anledningen til å inngå samdrifter i melkeproduksjon."

Flertallet vil gå imot at det nå innføres begrensninger i anledningen til å inngå samdrift i melkeproduksjon. Dagens regelverk må føres videre inntil saken

er belyst i sin fulle bredde gjennom behandlingen av den kommende stortingsmeldingen om landbrukspolitikken. Flertallet understreker imidlertid at også dagens regelverk gir Regjeringen anledning til å hindre etablering av industrialiserte produksjoner.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre mener det er behov for å fastsette en slik begrensning i anledning til å inngå samdrift i melkeproduksjon som avtalepartene er blitt enige om, og viser til den begrunnelse som er gitt i proposisjonen. Disse medlemmer vil vise til at det er helt ordinært at jordbruksforhandlingene innbefatter forhold av landbrukspolitisk karakter. Samtidig er det vanskelig å finne eksempler på at Stortinget har gått til det skritt å underkjenne enkeltelementer i en fremforhandlet avtale. Disse medlemmer vil sterkt advare mot en slik praksis, og vil vise til St.prp. nr. 8 (1992-93) under kap. 4.5.4. om Stortingsbehandling, der det ble sagt:

"Materialet som legges fram for Stortinget vil bli mindre detaljert og omfattende. De detaljerte avgjørelser vil bli tatt i departementet etter samråd med organisasjonene."

I komiteens innstilling til den samme saken uttaler flertallet fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet:

"Stortinget skal heller ikke ta stilling til så mange detaljer i oppgjøret som tidligere."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til partiets målsetting om at primær melkeproduksjon skal basere seg på sunne økonomiske prinsipper for å bidra til en mer rasjonell og effektiv melkesektor. Disse medlemmer mener derfor at produksjon og omsetning av melk skal foregå i et marked med reell konkurranse fritt for offentlig fastsatte melkevoter.

Disse medlemmer har merket seg at det bestående system setter sterke begrensninger gjennom regelverket i melkesektoren. Disse medlemmer vil i den sammenheng vise til at samarbeid i melkeproduksjonen med mer enn tre deltakere for nyetableringer av samdrifter ikke omfattes av særlige regler om tilskudd. Disse medlemmer vil peke på at med Fremskrittspartiets system ville markedet selv utviklet hensiktsmessige løsninger for en konkurransedyktig produksjon uten tilskudd. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn motsette seg begrensningen i jordbruksoppgjøret på maksimalt tre medlemmer pr. samdrift. Begrensningen kan etter disse medlemmers mening blant annet forhindre at investeringer utnyttes effektivt.

2.4.3 Endringer i prisutjevningssystemet.

Komiteen viser til at Stortinget har ønsket konkurranse i meierisektoren. En forutsetning har vært at

denne konkurransen må skje på like vilkår. TINE-systemet skal verken tjene eller tape på sine markedsreguleringsoppgaver. En forutsetning for å få til konkurranse på like vilkår er derfor at det finnes et pris- og utjevningssystem som ivaretar dette.

Komiteen har samtidig merket seg at de meierier som har etablert seg i markedet for drikkeemelk hevder at de har en svært anstrengt økonomi, og at årsaken til dette er at de pålegges urimelig høye avgifter som følge av utjevningssystemet. Komiteen kan selvsagt ikke ta stilling til denne påstanden. Komiteen er imidlertid enig i at det nå nedsettes en partssammensatt arbeidsgruppe med sikte på å gjennomgå hele utjevningssystemet.

Komiteen ber om at arbeidsgruppen også vurderer alternativer til dagens prisutjevningssystem som kan sikre reell konkurranse innenfor produksjon av konsummelk. Det er viktig at denne gruppe sammensettes slik at også de som i dag har etablert konkurranse til meierisamvirket får delta. Komiteen mener at arbeidsgruppen må avslutte sitt arbeid innen 1. oktober 1999.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre, vil videre peke på det dilemma som kan oppstå dersom de nye aktørene på meierisektoren går over ende økonomisk mens dette nye partssammensatte utvalget arbeider. Det vil kunne føre til at det i framtida blir enda vanskeligere å etablere konkurranse i dette markedet. Flertallet mener at det må etableres en ordning for å møte dette dilemmaet. Flertallet ber derfor om at det etableres en ordning der en tar utgangspunkt i datoen 1. juni 1999. Når den nye partssammensatte arbeidsgruppen har lagt grunnlaget for å fastsette en ny utjevningsavgift, gjøres endringene gjeldende fra 1. juni 1999. Det vil altså bety at det betales dagens avgift mens utredningsarbeidet foregår, men at det foretas en avregning fra og med 1. juni 1999 når ny avgift er fastsatt.

2.5 Korn- og kraftfôrpolitikken.

Komiteen viser til sine merknader i Innst. S. nr. 235 (1997-98) Om jordbruksoppgjøret 1998, hvor komiteen uttalte følgende om korn- og kraftfôrpolitikken:

"Komiteen går ut fra at Regjeringen kommer grundig tilbake til dette i den bebudede stortingsmeldingen om landbrukspolitikken."

Komiteen vil understreke at en forventer at korn- og kraftfôrpolitikken tas opp i sin fulle bredde i den kommende stortingsmeldingen om landbrukspolitikken, og at stortingets behandling blir å legge til grunn når ny politikk eventuelt skal utformes på dette området.

2.6 Økologisk landbruk.

Komiteen har merket seg at det i jordbruksoppgjøret for 1999 legges opp til en vridning av bevilgningene til økologisk landbruk for å møte ubalansen mellom produksjon av økologiske produkter og omsetningen av disse. Dette har sammenheng med en utvikling der en ser at produksjonen øker. Samtidig ser en at en ikke greier å få denne produksjonen fram til forbrukerne.

Komiteen mener at det i en slik situasjon må være rett å prioritere arbeidet med markedsstrategier for økologisk landbruk.

Komiteen vil også peke på behovet for kontroll av den økologiske primærproduksjonen. Det må ikke kunne reises tvil ved hvorvidt varer som presenteres som økologiske også faktisk er det.

2.7 Pelsdyrnæringen.

Komiteen er kjent med at pelsdyrnæringen har en temporært vanskelig omsetningssituasjon. Dette har sammenheng med Asia-krisen, de økonomiske problemene i Russland og Balkankrigen. Disse problemene har oppstått i en tid der næringen var i ferd med å få lagt på plass mer offensive markedsstrategier, ikke minst en mer langsiktig markedsføringsstrategi.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er klar over at pelsdyrnæringen i Norge er begrenset. Samtidig gir næringen viktig sysselsetting i mange marginale områder av landet. Flertallet mener derfor at Regjeringen fortløpende må følge utviklingen i næringen. Det må vurderes hvorvidt næringen har behov for økonomisk hjelp til å komme over den vanskelige markedssituasjon den nå befinner seg i. I så fall synes et visst økonomisk tilskudd til forproduksjon å være fornuftig. En forutsetning må være at en slik støtte kan komme den enkelte produsent til gode. Flertallet ber Regjeringen vurdere dette i forbindelse med statsbudsjettet for 2000.

Komiteen vil understreke at eventuelle midlertidige tiltak ikke skal føre til at pelsdyrnæringen gjøres til en støtteavhengig næring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til partiets særmerknad i innstillingen.

2.8 Innføring av auksjon på MUL.

Komiteen viser til at Regjeringen i St.meld. nr. 2 (1998-99) Revidert nasjonalbudsjett 1999, kap. 4.11, redegjør for regjeringens arbeid relatert til innføring av auksjon av tollfri import av storfekjøtt fra MUL. Tilsvarende orientering er også gitt i St.prp. nr. 75 (1998-99) Om jordbruksoppgjøret for 1999. Bakgrunnen for at det nå planlegges innføring av auksjon på MUL-import er blant annet å finne i komiteens innstilling om jordbruksoppgjøret for 1998, Innst. S. nr. 235 (1997-98), hvor flertallet uttaler:

"Flertallet ber derfor Regjeringen vurdere hvorvidt det kan innføres et auksjonssystem for denne importen."

Komiteen konstaterer at det altså ikke er uttalt at det skal innføres auksjon på MUL-import."

Komiteen har merket seg at Regjeringen nå gjennomfører en ekstern utredning der ulike sider ved en slik auksjonsordning utredes. Denne utredningen skal være avsluttet innen 15. september 1999.

Komiteen mener at spørsmålet om MUL-import er en stor og viktig sak. Regjeringen har lagt en tidsplan hvor den eksterne utredningen skal avsluttes innen 15. september i år. Auksjonssystemet planlegges innført fra nyttår. Det er dermed tid til å forelegge saken for Stortinget. Komiteen ber om at dette skjer på en egnet måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter en videreføring av tallpreferansene overfor utviklingslandene gjennom GSP- og MUL-ordningene.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 1999 foreslår å iverksette en ekstern utredning som kan gi grunnlag for å utforme en auksjonsordning fra og med år 2000. Disse medlemmer mener det vil lage nye hindringer for importen av matvarer fra utviklingsland. I revidert budsjett foreslås det å innføre auksjonsprinsippet fra 1. januar 2000 også på kjøtt fra MUL-land som Botswana og Namibia. Etter disse medlemmers oppfatning vil dette innebære at norske importører må kjempe om å få kjøpe importtillatelse på en spesiell u-landsauksjon som norske myndigheter arrangerer. Dette er en særegen ordning som betyr et pålegg om avgift på u-landsvarer. Disse medlemmer mener dette er stikk i strid med stortingsflertallets oppfatning av saken, hvor det tidligere er uttrykt ønske om tilretteleggelse for markedsadgang og økt samhandel med u-land. Disse medlemmer vil hevde at ordningen er prisdrivende og langt fra norske forbrukeres interesser. Etter disse medlemmers syn har Regjeringen lagt mer vekt på norske landbruksinteresser i denne saken.

Disse medlemmer vil gå mot innføringen av auksjonsprinsippet.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til side arbeidet med å utforme et auksjonssystem for MUL-importen av kjøtt."

Komiteens medlemmer fra Høyre mener handel med de minst utviklede landene er et av de beste virkemidlene til å fremme økonomisk utvikling i disse landene. Dette er bakgrunnen for at Høyre tidligere har motsatt seg å utløse sikkerhetsmekanismen i GSP-ordningen for kjøtt, siden dette medfører toll på kjøttimporten fra MUL. Dette fører til økt usikkerhet om ord-

ningen, noe som gjør det vanskeligere å etablere handel med MUL-land.

Disse medlemmer viser videre til at Høyre i Innst. S. nr. 235 (1997-98) gikk mot at en auksjonsordning skulle vurderes for den tollfrie kjøttimporten fra de minst utviklede landene. En slik auksjonsordning vil føre til at importen i praksis ikke lenger er tollfri, men at det må betales inn midler til statskassen i forbindelse med at kvotene auksjoneres bort. Dette vil enten føre til at produsentene i de minst utviklede landene får en lavere pris for sine produkter, eller at de norske importørene får redusert sin fortjeneste ved importen. I det sistnevnte tilfellet vil dette føre til at importørens incentiver til å etablere handel med de minst utviklede landene reduseres, med påfølgende risiko for at kjøpene av kjøtt i de minst utviklede landene går ned. Dermed er faren meget stor for at resultatet av Regjeringens forslag om å innføre en auksjonsordning for den tollfrie importen fra MUL blir at disse landene blir stående igjen som tapere. Dette er etter disse medlemmers syn dårlig bistandspolitikk.

Disse medlemmer viser til at Høyre i Budsjett-innst. S. II fremmer forslag om det ikke skal innføres en auksjonsordning på MUL-import av storfekjøtt.

2.9 Særmerknad fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til den fremforhandlede avtale mellom organisasjonene og staten med en inntektsvirkning for bøndene på 1,1 mrd. kroner.

Disse medlemmer er uenige i at myndighetene har valgt å prioritere overføring av ca. 12,5 mrd. kroner som kommer i tillegg til skjermingsstøtten til utøvere innen én enkelt næring. Enorme overføringer tilflytes jordbruket, hvorav en høy prosentandel er deltids/hobbybønder.

Disse medlemmer mener Regjeringen i årets jordbruksoppgjør ikke gir helt nødvendige signaler til jordbruket om nødvendigheten av en kraftig kursomlegging for å få en utvikling som presser næringen til effektivisering, kostnadsuttak og billigere matvarer. Disse medlemmer vil peke på at skattebetalingene må punge ut med betydelige beløp over skatteseddelen i tillegg til at matvareprisene faktisk vil øke. Disse medlemmer mener dette vil bety fortsatt betydelig overproduksjon av tradisjonelle norske landbruksvarer samtidig som prisforskjellene vil øke i forhold til våre naboland fordi de vil sette ned prisene blant annet som et resultat av EUs landbruksreform. Dette vil være uheldig ikke bare for konsumentene, men også for norske bønder som risikerer å bli utkonkurrert lenger frem. Ved at jordbruket tillates av myndighetene å være fristilt fra vesentlige krav fra kundene, så har næringen utviklet en svakere motstandskraft overfor nye behov og betingelser. Vesentlige inntekter er hentet ut gjennom forhandlinger og lobbyvirksomhet. Derfor vil den kommende tilpasning til konsumenter og nye internasjonale spilleregler bli harde.

Disse medlemmer vil minne om at Fremskrittspartiets politikk innebærer at landbrukets yrkesutøvere

må basere sin virksomhet på produksjon som er bedriftsøkonomisk riktig og ikke på subsidierte særordninger. Ved hjelp av markedsøkonomiske prinsipper vil det bli stimulert til effektiv produksjon. Fremskrittspartiets landbrukspolitikk bygger videre på en vilje til å legge forholdene til rette for en nasjonal og lønnsom kvalitetsproduksjon basert på våre klimatiske begrensninger, men også på den styrke som produksjon i et av verdens reneste miljøer gir. Disse medlemmers resept for landbrukspolitikken er blant annet en god økonomisk politikk med skatte- og avgiftslettelse, bevisst satsing på infrastruktur og fjerning av hindrende lover, regler og forskrifter. Dersom overføringene reduserer i takt med omfanget av de reguleringer som hindrer landbruket i å være rasjonelt og effektivt, vil nødvendig vekstkraft utløses.

Disse medlemmer registrerer at den distriktpolitiske utvikling har blitt stadig mindre avhengig av jordbruket. Den kraftige satsingen på jordbruket som et sentralt ledd i målet om opprettholdelse av bosettingen, har ikke ført til at fraflyttingen fra distriktene er stanset. I perioden fra og med 1976 til og med 1997 er jordbruket blitt tilgodesett med et beløp i størrelsesorden 500 mrd. kroner, hvorav 350 mrd. kroner i form av overføringer etter jordbruksoppgjørene og om lag 150 mrd. kroner er skjermingsstøtte.

Disse medlemmer registrerer at folk fortsetter å flytte fra bygd til by under Bondevik-regjeringens første 15 måneder til tross for at den har lovet å snu flyttestrømmen. Fra 1. oktober 1997 til 31. desember 1998 flyttet det 8 500 flere mennesker fra Distrikts-Norge og inn til byene, enn motsatt vei. Nedgangen var størst i de mest grigrendte strøkene. Disse medlemmer konkluderer derfor med at distriktpolitikk basert på selektive tiltak overfor en enkeltnæring, ikke har ført til en positiv effekt for distriktsutviklingen. Disse medlemmer vil som en konsekvens av dette, fraråde å videreføre en politikk med selektive virkemidler for å opprettholde en bestemt bosetting. Disse medlemmer foreslår en distriktpolitikk som er basert på generelle virkemidler, innenfor nøkterne og realistiske økonomiske rammer. I en tid hvor utviklingen skyter fart må alle inklusive tradisjonelle primærnæringer, være innstilt på og motivert for endringer i struktur og rammebetingelser.

Disse medlemmer mener den nåværende kompliserte jordbruksavtale, hvor produsentene legger opp sin virksomhet basert på tilskudds- og reguleringsordninger, og hvor et stort byråkrati er koplet til generelt uoversiktlige forhold, må erstattes av et markedsbasert konkurransesystem. Fremskrittspartiet vil at dette ressursødende system endres til fordel for miljøet, til styrke for næringsutøvere som ønsker å forbli i yrket og til fordel for forbrukerne. Disse medlemmer vil minne om Fremskrittspartiets prinsipielle syn som innebærer at jordbruksavtalesystemet må avvikles. Jordbruksnæringen må finne sin plass blant vanlige produksjoner som søker et marked i friest mulig konkurranse med andre aktører. I en nedbyggingsfase for

støttetiltak og jordbrukssubsidier kan bevilgningene foretas over det ordinære statsbudsjett. Innenfor dagens overføringssystem vil disse medlemmer prioritere produksjonsuavhengige støtteordninger. Videre vil Fremskrittspartiet stille seg positiv til modeller som i sterkere grad skiller hobbydrift fra yrkesutøvere med heltids innsats i jordbruket.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"a.

Forslag til ny jordbruksavtale bifalles ikke.

b.

Eksisterende ordning med jordbruksavtale oppheves.

c.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til jordbrukssubsidier og andre statlige økonomiske tiltak overfor jordbruket i forbindelse med det ordinære statsbudsjett uten forutgående forhandlinger.

d.

Stortinget gir Regjeringens fullmakt til å disponere jordbrukssubsidier for den resterende del av inneværende budsjettår med en ramme på 2 550 mill. kroner lavere enn på det vedtatte budsjett på kap. 1150 til gjennomføring av jordbruksavtalen."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om gradvis reduserte tollsatser for import av jordbruksvarer med sikte på å oppnå reell konkurranse fra industri- og utviklingsland i det norske markedet.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å videreføre en ordning med omsettelige produksjonskvoter for kumelk slik at alle kvoter som blir innmeldt for salg i 1999 om mulig selges ut igjen. Ordningen begrenses ikke til kommune- eller regionnivå, men gjøres landsomfattende.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen legge til side arbeidet med å utforme et auksjonssystem for MUL-importen av kjøtt.

Forslag 4

a.

Forslag til ny jordbruksavtale bifalles ikke.

b.

Eksisterende ordning med jordbruksavtale oppheves.

c.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til jordbrukssubsidier og andre statlige økonomiske tiltak overfor jordbruket i forbindelse med det ordinære statsbudsjett uten forutgående forhandlinger.

d.

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å disponere jordbrukssubsidier for den resterende del av inneværende budsjettår med en ramme på 2 550 mill. kroner lavere enn på det vedtatte budsjett på kap. 1150 til gjennomføring av jordbruksavtalen.

Forslag fra Høyre:

Forslag 5

Bunnfradraget i støtteordningen til jordbruket heves til 12 000 kroner.

Avsetningen til Landbrukets utviklingsfond reduseres med 100 mill. kroner (Kap. 1150 post 50)

Kap. 1150, post 74 reduseres med kr 476 868 000.

Forslag 6

1. Systemet for prisfastsettelse av produksjonskvoter for melk endres fra administrativ fastsettelse til markedsbasert fastsettelse.
2. Ved salg av kvote betales lik pris for alle literne uavhengig av kvotens størrelse.
3. Dagens ordning med inndragning av kvote som overstiger 200 000 liter fra produsent som ønsker å avvikle melkeproduksjonen avvikles.
4. Taket for maksimumsproduksjon på 130 000 liter etter oppkjøp av kvote fjernes, samtidig som systemet med regionsvis inndeling beholdes.
5. Systemet med primæromsetning av produksjonskvoter på regionsnivå gjeninnføres.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og råder Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I.

På statsbudsjettet for 1999 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
1100	01	Landbruksdepartementet (jf. kap 4100) Driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 101 728 000 til kr 103 228 000	<u>1 500 000</u>
1150	70	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. Markedsregulering, <i>kan overføres</i> , r e d u s e r e s med fra kr 225 100 000 til kr 220 600 000	<u>4 500 000</u>
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , r e d u s e r e s med fra kr 1 762 070 000 til kr 1 752 370 000	<u>9 700 000</u>
	74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i> , f o r h ø y e s med fra kr 6 792 679 000 til kr 6 860 047 000	<u>67 368 000</u>
	77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i> , f o r h ø y e s med fra kr 383 000 000 til kr 573 500 000	<u>190 500 000</u>
	78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i> , f o r h ø y e s med.....	<u>26 000 000</u>
2411	01	Statens Landbruksbank (jf. kap. 5311 og 5614) Driftsutgifter, r e d u s e r e s med fra kr 49 133 000 til kr 47 633 000	<u>1 500 000</u>
4150	(NY) 70	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. Tilbakeføring fra Fondet for katastrofeordningen i planteproduksjon m.m., bevilges med	<u>20 000 000</u>
	80	Markedsordningen for korn, <i>overslagsbevilgning</i> , r e d u s e r e s med fra kr 109 800 000 til kr 76 105 000	<u>33 695 000</u>

II.

Statens grunnpriser for norsk korn med 15 pst. vann fastsettes til:

Hvete, matkorn	231 øre pr. kg
Rug, matkorn	215 øre pr. kg
Bygg	192 øre pr. kg
Havre	173 øre pr. kg

For oljefrø fastsettes basisprisen til 444 øre pr. kg for vare med 8 pst. vanninnhold.
Prisgarantien for korn og oljefrø er avgrenset til det kvantum som omsettes innenlands
til matmel og kraftfôr til husdyr.

III.

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 1999 kan:

- Omdisponere 9,1 mill. kroner av overført beløp på kap. 1150 post 70 til dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i kjøtt m.v.
- Omdisponere 6 mill. kroner av overført beløp på kap. 1150 post 70 til Landbrukets Utviklingsfond (kap. 1150 post 50).
- Omdisponere 9 mill. kroner av overført beløp på kap. 1150 post 74 til tiltak i forbindelse med handlingsplan plantevernmidler (kap. 1150 post 77).
- Omdisponere 3 mill. kroner av overført beløp på kap. 1150 post 74 til engangsutbetaling til pelsdyrførlag (kap. 1150 post 77).
- Omdisponere 40 mill. kroner av bevilgningen på kap. 1150 post 78 til engangsutbetaling av areal- og kultur- landskapstilskudd (kap. 1150 post 74).

IV.

Stortinget samtykker i at totalrammen for bruk av midler fra Landbrukets utviklingsfond, eksklusive administrasjonsutgifter, fastsettes til 925 mill. kroner for 2000 og forvaltes etter retningslinjene som er trukket opp i kapittel 7.2. Landbruksdepartementet gis fullmakt til omdisponeringer innenfor rammen hvis behovet for midler til ulike tiltak utvikler seg annerledes enn forutsatt.

V.

Det innføres ikke nye begrensninger i anledningen til å inngå samdrift i melkeproduksjon.

Morten Lund,
leder.

Bjarne Håkon Hanssen,
ordfører.

Kjell Opseth,
sekretær.